

Opinie

Véél vragen bij plan regels onteigening te veranderen

In de nabije toekomst zullen steeds meer boeren te maken krijgen met de inzet van het onteigeningsmiddel door diverse overheden. Denk hierbij aan onteigening voor natuur en de PAS.

Huub Jansen is adviseur grondzaken bij zijn advies- en taxatiebureau LandRaad in Arnhem en gespecialiseerd in onteigeningszaken.

Het kabinet is druk doende de spelregels voor het onteigenen van eigendom te veranderen. Het moet eenvoudiger en sneller worden. Daarbij, zegt de regering, mag de zorgvuldige toetsing van het eigendomsrecht (en dat is toch het meest omvattende recht dat een burger kan hebben) niet uit het oog worden verloren.

Straks krijgen meer overheidsorganen de bevoegdheid om een onteigeningsbesluit te nemen, wat nu enkel aan de Kroon is voorbehouden. De huidige toetsing van het voornemen tot onteigening door de Kroon zal worden vervangen door een onafhankelijke toetsingscommissie. Door vereenvoudiging moet het beter worden. Maar is dat ook zo? Vanuit de dagelijkse onteigeningspraktijk heb ik vragen bij deze voornemens van de overheid. Is het nu eigenlijk allemaal wel zo moeilijk? Waarom moet het eigenlijk allemaal anders en zo ja, hoe dan? Wordt het dan daarna echt beter en voor wie dan?

Ik durf te stellen dat niet de complexiteit van de regelgeving (de inhoud) het probleem is, want die is eigenlijk best overzichtelijk, begrijpelijk en voor de praktijk heel goed toepasbaar. Het is vaak vooral de voortgang van de procedure die problemen veroorzaakt (de snelheid). De procedures zouden vaak sneller mogen, kunnen of moeten. Dat zou ook zeker in het belang van de onteigende (boer) zijn, die daarmee eerder helderheid en inzicht over zijn – financiële – toekomst krijgt. Gaan de voorgestelde wijzigingen in het onteigeningsrecht, die worden gebracht als vereenvoudiging van bestaande procedures, de gewenste oplossing bieden of hollen we daarmee eigenlijk alleen het recht van de burger verder uit? Juist op het onderdeel snelheid is de overheid, als onteigenaar, als eerste aan zet en moet het goede voorbeeld geven. Daar hoeven we helemaal geen onteigeningsregels voor te wijzigen. Een groot deel van de oplossing ligt namelijk vooral bij een goede en tijdige planning van haar eigen ruimtelijke plannen (aanleg infrastructuur, natuurontwikkeling, locatieontwikkelingen enz.).

Als we zien hoe lang de doorlooptijden van ruimtelijke procedures zijn voordat écht begonnen kan worden met grondverwerving, dan is daar nog heel veel te winnen. Mensen zitten daardoor ook veel te lang in onzekerheid. Zo heeft ons kantoor onlangs bij de aanleg van

de rijksweg N18 een zaak afgerond waarbij we eerst tot en met de Raad van State moesten procederen om de overheid te overtuigen van haar ongelijk bij de door de Staat voorgestelde onteigeningsoplossingen voor de boerderij van onze cliënt. De procedure rond de N18 is een voorbeeld van hoe het niet zou moeten. Daar was RWS al begonnen met het verwerven van percelen cultuurgrond, toen de overheid in al haar wijsheid plotseling besloot de ruimtelijke plannen toch te wijzigen en er opeens andere percelen en woningen verworven moesten worden.

De aanleg van de rijksweg A15 is ook een sprekend voorbeeld. In deze procedure zien we naast het reguliere (Ontwerp)Tracébesluit ook een 'bestuursovereenkomst' verschijnen, een juridische figuur waarvan veel deskundigen zich afvragen hoe die uiteindelijk in het Tracébesluit ingepast zal moeten worden. Vast staat dat de toegepaste ruimtelijke procedures voor de aanleg van de A15 in elk geval complex zijn en zeker tot langdurige verwervingstrajecten zullen leiden. Conclusie: in het traject van voorbereiding is heel veel tijd te winnen. Verder moet de overheid er voor zorgen dat de ambtenaren in de onteigeningsdossiers goed worden ingezet. Volgens mij krijgen juist zij meer de rol van 'procesbegeleider'. Het lijkt een trend dat de overheid ook steeds meer externe adviseurs inhuren. Dit kost veel geld en veel tijd, waarbij geldende aanbestedingsregels voor de inhuur van 'externen' een voortvarende afwikkeling van onteigeningsdossiers behoorlijk in de weg zitten.

Het voornemen van het kabinet is verder om een voorgenomen onteigening voortaan te laten toetsen door een onafhankelijke toetsingscommissie. Hoe onafhankelijk kan zo'n commissie zijn en welke rechtsbescherming wordt voor de burger ingebouwd? Nu kan een Koninklijk Besluit tenminste nog aan de onafhankelijke burgerlijke rechter ter toetsing worden voorgelegd; een groot goed, dat we niet zomaar zouden moeten willen opgeven. In de nieuwe situatie zal waarschijnlijk de bestuursrechter (Raad van State) het laatste woord hebben. Is dit voor de burger een verbetering? En impliceert de instelling van een onafhankelijke toetsingscommissie dan dat de huidige werkwijze niet onafhankelijk genoeg zou zijn? Het lijkt mij dat mensen die zitting hebben in een toetsingscommissie kennis van onteigeningszaken moeten hebben. Zulke kennis vergaren die mensen dan toch vaak omdat ze actief zijn in de onteigeningswereld. Dat geeft in elk geval te denken bij volledige onafhankelijkheid bij de beoordeling van een onteigeningsbesluit.

Als we alleen de formele regels van het onteigeningsspel veranderen, zal dat zeker niet inhouden dat het veel beter wordt. Beter is als de partijen in het onteigeningsproces goed kijken naar hun eigen rol en waar winst te behalen is. Als ook de formele regels kunnen worden verbeterd, kan dat zeker geen kwaad. Het is nu mijn zorg dat de aanpassing van enkel de formele regels wel eens ten nadele van de burger zou kunnen uitvallen, terwijl de doorlooptijden en onzekerheden groot blijven. ■

Saamhorigheid

Column Franca Damen

In de agrarische sector bestaat een grote diversiteit aan bedrijven, ook binnen bijvoorbeeld de dierlijke sectoren. Dit kenmerkt de sector op een mooie en positieve manier. Dit leidt er echter soms ook toe dat de belangen niet altijd op één lijn liggen, waardoor er niet altijd sprake is van één geluid vanuit een sector. Dit is bijvoorbeeld duidelijk naar voren gekomen bij de nadere invulling van het stelsel van fosfaatrechten voor de melkveehouderij. De belangen van de verschillende soorten bedrijven binnen de melkveehouderij lopen daarbij sterk uiteen. Desalniettemin kan tegelijkertijd ook worden gesproken van een bepaalde mate van saamhorigheid. Elk bedrijf wordt immers - in meerdere of in mindere mate - benadeeld door de invoering van fosfaatrechten. Aan die saamhorigheid zou soms meer aandacht mogen worden besteed, ook al lopen de belangen van verschillende bedrijven soms ver uiteen.

In de varkenshouderij wordt de laatste jaren flink ingezet op die saamhorigheid en één (varkens)geluid,

zonder daarbij afbreuk te doen aan de verschillende soorten bedrijven binnen de sector. Ook op dit moment komt die saamhorigheid duidelijk naar voren: de POV is namelijk een donatiecampagne voor een PR-offensief voor de varkenshouderij gestart. Zoals Ingrid Jansen, voorzitter van de NVV en POV, terecht stelt: „Samen staan we sterk.“

Het motto 'samen staan we sterk' gaat in elke sector op en draagt bij aan de saamhorigheid binnen die sector. Dat betekent niet dat er geen ruimte meer is voor een eigen visie en bedrijfsvoering voor individuele bedrijven. Integendeel, die diversiteit maakt de sector juist ook bijzonder en leidt ertoe dat de vraag naar producten op verschillende wijzen kan worden ingevuld. Dit draagt vervolgens weer bij aan het bestaansrecht van die verschillende vormen van bedrijven. Het motto 'samen staan we sterk' betekent dat wordt gekeken naar de gezamenlijke, overkoepelende belangen én dat van daaruit wordt gekeken naar één geluid. ■

GEEF UW OPINIE!

Wilt u reageren op een artikel of heeft u zelf een interessante opinie? Laat het ons weten.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten, redigeren en te weigeren.

Stuur een e-mail naar opinie@agrio.nl of bel naar (0314) 62 64 38

Redactiecommentaar Boegbeeld

Op 1 oktober stopt Albert Jan Maat na 7 jaar als voorzitter van LTO-Nederland. Daarvoor was hij onder meer actief in het CDA (lokaal en in het Europees Parlement). Tijdens zijn 'regeerperiode' als voorman van de grootste Nederlandse boerenorganisatie is hij nooit uitgegroeid tot het nationale boegbeeld van de agrarische sector. Het grote publiek kent hem nauwelijks. Dat heeft misschien met zijn Sallandse afkomst te maken, Oost-Nederlanders kijken graag de kat uit de boom, maar zeker ook met het streven naar consensus en de overlegcultuur bij het CDA. Veel energie en tijd heeft Maat moeten steken in de complexe organisatie van LTO Nederland met verschillende belangen (sectoren, de drie bonden LTO Noord, ZLTO en LLTB). Zijn constatering dat straks (met de invoering van landelijke sectoren) LTO Nederland zonder hem klaar voor de toekomst is, lijkt wat te optimistisch.

Zijn vertrek biedt ruimte voor een echt boegbeeld voor de landbouw, iets waar zoveel boeren grote behoefte aan

hebben. Interne perikelen spreken de boer op diens erf nauwelijks aan, hij wil iemand die dagelijks in het NOS Journaal, Zembla en Radar overtuigend komt uitleggen hoe belangrijk de landbouw is. Zijn opvolger krijgt een zware klus. Hij (of zij) moet de uitstraling van Gerrit Braks hebben, het intellect van Cees Veerman, de economische kennis van Herman Wijffels, het politieke instinct van Ruud Lubbers, de gedrevenheid van Marianne Thieme en de spreekvaardigheid van Alexander Pechtold. Plus, als dat even kan, de bekendheid van Yvon Jaspers. Te vrezen is echter dat de nieuwe voorzitter weer veel energie kwijt zal zijn aan organisatorische zaken. En aan overleg en netwerken. Niks mis mee, hoort bij de job, maar op z'n tijd met de vuist op tafel slaan is ook niet verkeerd. ■

Door redacteur Lauk Bouhuijzen

LandbouwTweets

Karin van der Toorn @KarinvdToorn

Grappig om te merken dat de 'dierengekkies' keihard om zich heen slaan & verdedigen nav actie #kalverliefde. De rollen zijn een x omgedraaid.

Sallandse boerin tevreden met resultaat Kalverliefde

eric kleissen @EKleissen

Koekalverij op de zondagmorgen. Moeder en dochter maken het goed. Nu de overall uit. Familytime.

Twentse vee- en wethouder moest even aan de bak

Evert Pleizier @evertpleizier

Net nog controle gehad op drijfmest uitrijden door @nwwa landbouw. Zag er keurig uit, zei die meneer. Mooi zo.

Veluwe boer in zijn nopjes

Gino @GinoSchrijver

@martijnvdam @NPORadio1 #grutto Volgens Van Dam is landbouw probleem voor weidevogels. Grootste probleem van predatoren wordt niet genoemd.

Sallandse melkveehouder verwacht beter van staatssecretaris

RIJKE WEIDE, ARME BOER

